

Antoni Garrell, enginyer industrial

El director de la Fundació de l'Escola Superior de Disseny celebra els vint anys de l'entitat amb un congrés internacional

RICARD USTRELL / Fotografies de David Datzira

Hauríem d'escriure el relat d'avui en futur imperfecte, perquè és així com li agrada a l'Antoni Garrell. És nascut el 31 d'agost de 1953 a l'Espluga de Francolí. N'ha après molt del seu avi i dels seus pares, en especial de preocupar-se per tot el que passa al món. Ell mateix es descriu com a "espluguí de naixement, sabadellenc-barceloní d'adopció, i català-europeu de convicció". S'ha mogut des del Cercle pel Coneixement, que va fundar, fins a la Fundació Universitat Ramon Llull, de la qual va presidir el seu consell executiu, passant pel Club de Roma i l'Institut Catalunya Àfrica. Inverteix en futur, i lluita per alliberar el pensament. Actualment és el director general de la Fundació de l'Escola Superior de Disseny, anomenada ESDi, pels més innovadors. Enguany celebren 20 anys amb el 1r Congrés Internacional de Disseny i Innovació a Catalunya. El vàrem visitar a només 24 hores de l'esdeveniment.

És a punt de fer realitat el seu somni: un congrés Internacional de Disseny i Innovació a Catalunya!

Un dels somnis, sens dubte, i em sento com el pare que es troba a les portes del naixement d'un fill. Al llarg d'aquests últims mesos, com quan acompanyes a la dona en l'embaràs i fas tot el que cal per afrontar les transformacions requerides, hem fet tot el que calia perquè en arribar aquest moment tot funcioni bé. Tinc la certesa que serà un èxit per la professionalitat compromesa dels membres de l'equip organitzador i la qualitat de les ponències. Estic segur que els imprevistos se solucionaran a l'instant i l'èxit serà un èxit de tots.

Les il·lusions sempre tenen un component personal...

Aquesta és una il·lusió que compartim tots els del centre. La idea va sorgir fa tres anys i des d'aleshores no hem parat de treballar i avançar gràcies al suport del president de la Fundació del Disseny Tèxtil (FUNDIT), el Josep Bombardó. Si s'ha trigat tant a fer un Congrés Internacional de Disseny i Innovació a Catalunya és probablement perquè ara és quan les coses estan suficientment madures, perquè les empreses i universitats assumeixin el paper clau del disseny, i també pel fet que, des del setembre de 2008, l'ESDi és la primera escola de l'Estat a impartir les titulacions oficials de disseny en totes les seves especialitats.

Abans no feien falta els dissenyadors?

Sí que n'hi havia, però moltes empreses van preferir un model basat en la utilització massiva de mà d'obra i salaris baixos, oblidant sovint la importància de competir en els mercats interna-

cionals. Per això, els últims 10 anys de creixement real proper al 3,7% del PIB han anat acompanyats d'un descens de productivitat. Aquest fet ha provocat que els nostres productes siguin menys competitius en el mercat mundial i, per tant, cal recuperar-la aportant valor intrínsec, aquell que atorga el disseny. Si no s'ha fet fins ara és perquè teníem un creixement fictici que amagava que no es fessin les coses que realment s'havien de fer. Ja no podem seguir adormits, cal aplicar el disseny i amb urgència.

Quina és la història d'aquest centre?

L'ESDi va sorgir per necessitat, per inventar un futur millor; fou quan un grup de persones, encapçalades pel Gremi de Fabricants de Sabadell, va observar que, un element clau per la competitivitat era el disseny. I, per tant, calia invertir en dissenyadors. Per això es va crear al 1989 la Fundació del Disseny Tèxtil (FUNDIT), que és qui va prendre la iniciativa de crear l'Escola Superior de Disseny, un centre universitari per formar els dissenyadors amb un pla d'estudis homologable amb els anglesos, alemanys, italians, francesos i belgues.

Per competir en els mercats internacionals cal recuperar la competitivitat que hem perdut en els últims anys, i per això cal disseny

4 SABADELLENCES

I eren equivalents els estudis que es formaven a aquests països en comparació a Sabadell?

Aquí el disseny era bàsicament un ofici, mentre que a Europa era una professió amb formació universitària. Per aquest motiu el centre va trigar 3 anys més a tenir uns estudis universitaris acreditats per la universitat, va ser al 1992. Però des de fa 20 anys, l'ESDi i la FUNDIT han entès que el procés creatiu es pot aplicar, regir, gestionar i seguir amb el rigor que té qualsevol disciplina científica. El seu pla d'estudis es va anticipar als temps, aquesta és una de les raons per què a Sabadell tenim el títol oficial de grau en disseny i som els únics a Catalunya que tenim una titulació oficial. Hem aconseguit allò que ens plantejàvem al principi: que no hi hagi diferència entre un dissenyador i altres especialitats, ja sigui un metge, advocat, enginyer...

Ara fa uns dies, l'ESDi es va convertir en un gran plató on els alumnes van filmar un LipDub, una mena de "playback/video-clip"...

Certament. Una experiència pionera en la línia de les últimes tendències d'internet que evidencia la capacitat creativa dels alumnes i el bon ambient que es respira a l'ESDi. Un LipDub requereix que hi hagi un conjunt elevat de persones, perquè ha de ser una seqüència única, és a dir gravada sense cap tall. A més a més les persones que fan veure que canten, ha d'estar molt sincronitzades, ja que són gravades en primers plans.

Això és disseny?

Sens dubte, ho és ja que és creació. És la capacitat creativa de la gent que el van gravar pel seu propi compte i prenent riscos, per l'ESDi TV, un canal intern de televisió amb voluntat d'estar a Internet emetent en directe. Hi participen uns 150 alumnes i, amb només una setmana, ja estan per sobre de les 7.000 descàrregues. A l'ESDi el disseny, com indica el seu president, no es considera estrictament un valor estètic, sinó estratègic. Conseqüentment és un exercici de responsabilitat i valentia per assumir risc. Intentaré posar-te tres exemples: el que fa que un producte el pugui utilitzar una persona amb independència de la seva formació és el disseny. El que fa que un producte respec-

ti o no el medi ambient és el disseny. El que fa que un producte sigui agradable i confortable és també el disseny...

I el que ajuda a acomplir els objectius de l'activitat, també és el disseny?

Ho és. I per això una tercera part dels nostres plans d'estudis està dedicada a assignatures que estructurin el pensament: història de l'art, literatura... i també empresa, tècniques de màrqueting, economia... perquè entenem que el disseny no és només una obra o producte que es construeix o s'elabora una vegada, el disseny aporta valor a productes o serveis que es fan massivament. Amb tots aquests coneixements conceptuals, garantim que els dissenyadors tinguin una gran capacitat d'anàlisi, i a partir d'aquí puguin aportar solucions als requeriments de les persones. Respectar la individualitat, sense trepitjar els aspectes col·lectius.

Com li va ensenyar el seu avi...

Del meu avi n'estic extremadament orgullós perquè em va ensenyar moltes coses. Ell era el fill petit d'una família de 6 germans, també de l'Espluga de Francolí, el poble on vaig néixer. Va ser un lluitador nat, un emprenedor hiperactiu, que va traçar el seu propi camí. Un camí incrementat i millorat pel meu pare i la meva mare vertebrant diverses iniciatives empresarials i professionals. Ell sempre deia: "El cistell l'has de fer amb les eines que tens, però sense eines no pots fer un cistell". I això és totalment aplicable a la vida. El futur l'has de construir amb la gent que t'envolta, i la gràcia està a saber treballar en equip amb aquesta gent.

Però... les eines del cistell canvien amb el pas del temps, no?

Sí. Les eines del cistell eren la gent que tenies prop teu, aquells que t'envoltaven: veïns, amics de l'escola, companys de feina..., però no podem oblidar que avui això ja no és així, ara la gent és la del món global. A les meves filles sempre els dic que difícilment podran escollir els veïns, però sí els amics de l'altra punta del món, un fet que cal aprofitar i no ignorar. La importància de treballar en equip, amb la mirada posada a l'horitzó i buscant el que ens uneix i no el que ens separa, és el llegat més important dels meus pares, i aquest és el que voldria que recordin les meves filles.

Vostè és enginyer industrial...

Enginyer industrial per la universitat Politècnica de Catalunya, promoció 1975, uns anys plens de records inoblidables, però amb independència del que vaig estudiar. A mi m'agrada dir que fonamentalment sóc espluguís de naixement, sabadellenc-barceloní d'adopció i català-europeu de convicció. Saber qui ets ajuda a ser coherent. Vaig néixer a l'Espluga de Francolí, un petit poble de la província de Tarragona. Més tard, he viscut a

La importància del treball en equip és el llegat més important que em van deixar els meus pares

Sabadell i Barcelona. I sempre he estat un català amb els ulls mirant al món a través de la nostra Europa. És així com m'agrada descriure'm.

Doncs... vostè ha estudiat enginyeria industrial. Per atzars de la joventut?

Ni molt menys. La decisió no va ser gens fàcil però la vaig prendre conscient i convençut. El cap em deia que estudiés enginyeria industrial, mentre que el cor em deia que estudiés medicina. Però amb dues visites al Clínic ràpidament vaig adonar-me que no tenia capacitat per ser metge. Per tant, l'opció era l'enginyeria per la UPC. I d'aquí va venir la decisió el 1969 de baixar a Barcelona a fer el preuniversitari, on vaig haver de triar entre la Universitat de Barcelona o la de Saragossa... I això que l'Espluga de Francolí està equidistant entre Tarragona i Lleida, però en aquella època no hi havia cap més possibilitat.

El seu futur sempre l'ha guiat vostè?

Almenys ho he intentat, ja que o te'l traces tu, o te'l tracen els altres per tu. Estudiar enginyeria va ser una decisió personal, però a partir de 4t curs, per exemple, em van convidar a formar part del Departament d'electrònica, i quan estava a 5è em van oferir una beca per seguir estudiant el doctorat. Per tant, vaig continuar estudiant perquè m'ho van oferir, no va ser una decisió meua. Però la decisió important la vaig prendre 3 anys després, quan vaig observar que m'agradava més el món de l'empresa que el de la universitat, no volia renunciar a la universitat però tampoc de treballar a l'empresa.

La decisió la va prendre mentre feia el servei militar obligatori?

Va ser una pausa de 9 mesos que em va servir d'ajuda. En un principi no vaig voler fer milícies per no ser oficial a la dictadura. Però al final, quan s'acaben totes les pròrrogues, et quedaven

en dues alternatives: marxar del país o fer la mili. Per això vaig decidir fer la mili, on vaig estar reflexionant sobre el meu futur i vaig decidir deixar la universitat a temps complet i sols col·laborar a temps parcial en docència. Per tant, sempre he mirat de ser jo qui traça el meu futur. He tingut la sort que sempre he fet allò que m'ha agradat, i quan m'ha semblat que s'havia de tancar una etapa, he canviat de feina. Decisions que afortunadament,

les he analitzat i pres conjuntament amb la Lina, la meua esposa, la millor persona amb qui analitzar les alternatives.

Ha estudiat Enginyeria Industrial per la UPC, un Màster en Gestió i Administració, i ha fet els estudis de doctorat en Sistemes de Suport en la Presa de Decisió. És cert allò que diuen les àvies: que com més estudis, millor et guanyaràs la vida?

Hi ha de tot, però en general n'estic convençut. Però la pregunta que em fas té trampa. No crec que estudiar et garanteixi guanyar-te més bé la vida, jo crec que com més estudis tinguis més lliure ets. I per mi, un dels valors més importants de la persona és la llibertat. Les persones som únicament lliures quan podem escollir. I, per tant, un individu sense estudis és un esclau perquè sense formació no té llibertat d'elecció.

Però no tothom pot accedir als estudis...

Hem de treballar per fer possible l'accés al coneixement a tots els ciutadans del món, ja que avui és estrictament necessari tenir-ne. Vivim en un món globalitzat amb gairebé 7.000 milions d'habitants en aquest planeta, d'entre els quals, que ens llevem al matí i arribem al vespre havent menjat 3 àpats, en som uns 1.000 milions. Ja es veu que això no és ètic ni sostenible. Aquesta és la realitat. Els 1.000 milions que tenim aquesta sort, tenim més obligacions a fer un món més just.. Estudiar és i ha de ser una obligació per poder-se guanyar la vida i ser solidari amb el món.

Vostè és dels que defensa el capitalisme verd d'Al Gore?

Si vostè em pregunta si sóc d'aquells que creu que s'ha de garantir el present sense hipotecar el futur, és així. Però jo faria un pas més: el que està absolutament renyit és la malversació. I si una cosa no accepto és la hipocresia. Li posaré un exemple: Quan va començar la guerra d'Iraq, van aparèixer alguns cartells amb una pistola que era sortidor de gasolina, perquè es deia que era una guerra pel petroli. Doncs bé, Espanya no va reduir el consum de petroli aquells dies, el va augmentar; o per exemple, també es diu que no volem energia nuclear però comprem electricitat als francesos, que la fan amb energia nuclear. Això és hipocresia. El món no acaba on nosaltres veiem, sinó que comença on la nostra vista arriba. I en una època on sabem

quins efectes pot tenir el fet que caigui una fulla d'un arbre a l'altra punta del món, no podem tolerar aquesta hipocresia. Sostenibilitat sí per no hipotecar el futur, però garantint el present, aquest és l'equilibri requerit.

En un article publicat el 17 de gener d'aquest any a l'e-notícies vostè explicava que, per minimitzar les emissions de CO2, cal una societat civil activa i estructurada. Vostè creu que la societat realment està disposada a fer aquest canvi de mentalitat?

No ens quedarà més remei perquè els fets van com van. Ara per ara, el 40% dels joves de menys de 38 anys estan aturats. D'això se'n diu justícia? Jo crec que no. Si no capgirem la situació acabarem cremant una generació que és la que està més ben preparada i formada. Per tant, cal canviar el model econòmic per un model basat en el valor, una transformació que obliga a disposar d'una societat civil molt forta i ben estructurada, la Societat Civil que és aquest espai sense ànim de lucre amb vocació de futur, te l'obligació de fer canviar la tendència actual. Però aquest canvi és tasca de tots, hem de fugir del cofoisme i la resignació per capgirar les tendències de futur, sabedors que voler és poder.

Vostè ha desenvolupat una intensa activitat professional tant en la consultoria organitzacional i estratègica com en l'àmbit de la tecnologia computacional aplicada a la producció, la gestió, el màrqueting i els continguts. Ens podria explicar què significa tot això?

És una trajectòria professional que he tingut la sort que anés íntimament lligada amb el desenvolupament tecnològic, científic i econòmic dels últims 30 anys. Totes les èpoques són extremadament importants de viure-les, el més important és fer-ho sense por, acceptant els desafiaments i els reptes. A finals del segle XIX, hi va haver una persona que va dir: "mai més a la història tornarem a viure una època de tants invents", i ja s'ha vist que no tenia raó. Quan va sortir el primer ordinador, ocupava deu o dotze vegades una sala com aquesta que estem, el president d'IBM va dir: "està bé, però d'aquests només en

podrem vendre un o dos a l'any". Segurament també tenia raó, vist des d'aquella perspectiva. Però tot canvia, la vida és canvi constant i sempre hi ha líders que canalitzen la il·lusió col·lectiva proposant fites impossibles com trepitjar a la lluna.

El president nord-americà, J.F. Kennedy...

Un home que va fer entendre al seu poble que no calia preguntar-se què és el que l'Estat podia fer per ell, sinó què podia fer ell per l'Estat. El meu pare sempre me'n parlava tot dient: "No pensis què poden fer els altres per tu, sinó què pots fer tu pels altres". I moltes de les coses que encara tenim és gràcies al fet que l'home hagués anat a la Lluna, la meua trajectòria professional s'arrela en aquella fita, llavors es va desen-

volupar la computació aplicada a la navegació a l'espai i es crea l'Arpanet, l'antecessora d'Internet. L'era de la computació s'iniciava quan jo treballava a la UPC, a finals dels 60 i inicis dels anys 70.

Amb tot això ens plantem a mitjan 70, quan vostè va acabar la carrera d'enginyeria...

Quan els ordinadors començaven a arribar a les empreses. Calia treballar per utilitzar-los eficientment, calia fer servir la tecnologia computacional de la millor manera, i la consultoria i l'organització d'empreses n'era una via. Va ser quan vaig prendre la decisió d'anar a treballar a una consultoria americana per aplicar tot aquest progrés que podia posar-se al servei del desenvolupament econòmic i social. A partir dels anys 80 i 90, una vegada els ordinadors formaven part integral dels processos operacionals de les empreses, va començar una nova etapa que intentava resoldre com utilitzar la informació eficientment i posar-la a la vida quotidiana dels ciutadans per millorar la seva qualitat de vida

La transició entre la Societat de la Informació i la Societat del Coneixement?

Efectivament. Calia posar el coneixement al bell mig de tota activitat, un fet que obligava a convertir les dades d'informació en coneixement. Era necessari usar els sistemes computacionals per prendre les decisions adequades sigui en la nostra vida diària, en aspectes de sanitat, o en les preses de decisió empresarial. Aquest és el full de ruta que obliga a aplicar el coneixement arreu. I en el moment en què s'aplica el coneixement de forma sistemàtica, és quan començo a treballar en aspectes "d'innovació", és a dir, en el procés metodològic que converteix els avenços científics i tecnològics en progrés social. Aquesta

Cal canviar el model econòmic per un model basat en el valor, una transformació que necessita una societat civil forta i estructurada

evolució va seguir fins arribar a aplicar els sabers a la innovació i a la pressa de decisió, que és quelcom que ha acompanyat la meua trajectòria professional.

A més a més, és autor de 400 articles sobre temes tècnics, econòmics i d'opinió, i de llibres sobre temes de disseny, sistemes digitals i multimèdia. Amb aquest currículum.. vostè sí que es mereix un carrer!

En absolut. Qui realment es mereix un carrer són aquells que amb visió retrospectiva han fet aportacions continuades al progrés social, a Sabadell en tenim un exemple d'aquest tipus de persones, l'ex-alcaldes Antoni Farrés. Un admirat amic amb qui, juntament amb en Pere Monràs, vam fundar el Cercle per al Coneixement, una plataforma oberta i independent preocupada per la realitat econòmica i social que presenta alternatives per progressar. Persones com ell es mereix el record permanent i l'agraïment de la ciutadania. Jo no em mereixo res, encara tinc molt a fer, gaudeixo amb el que faig i amb tot el que col·laboro, axó és una gran recompensa. De totes formes,

La independència política de Catalunya no solucionarà tots els nostres problemes i cal tenir cura: com deia Sun Tzu, l'adversari sempre s'ha d'atacar per sorpresa

sóc dels qui crec que els carrers, com fan a Madrid, 5 anys després d'haver mort. Així s'eviten sorpreses.

Del Cercle per al Coneixement és membre de l'actual Consell Assessor. Ja han plantejat la independència com a solució a tots els problemes polítics?

Amb aquest tema no es pot frivolitzar. La independència política de Catalunya no solucionarà tots els nostres problemes i crec que cal tenir molta cura amb tot el que es fa. Un dels llibres que hauria de ser d'obligada lectura és *L'Art de la guerra*, de Sun Tzu, on s'explica que l'adversari sempre s'ha d'atacar per sorpresa. Per tant, els simulacres, millor fer-los d'amagat perquè sinó aixequen barreres més difícils de franquejar. Com a català-europeu de convicció, aspiro a l'Europa de les nacions, en consegüentment tenir un país amb un nivell d'autogovern molt gran. Una Europa de les nacions a la qual haurem de donar molt més poder. Crec en una Unió Europea federal on Catalunya ha de tenir el reconeixement com a nacionalitat amb una llarga tradició.

I els problemes polítics d'on surten?

El problema de Catalunya som els catalans perquè ens mirem excessivament el melic. No crec que sigui qüestió de victimisme, simplement ens agrada ser més cap de ratolí que cua de lleó. Som massa individualistes. El que ens ha anat bé als segles XVIII i XIX és un handicap al segle XXI. En una societat global, és

molt important saber cooperar per competir. No és bo pensar que els problemes els tenen els altres, quan probablement en gran part està a les nostres mans, recordi el quart cinturó, la MAT o els retards amb els aeroports, entre altres.

Seguint el que fa, no hi ha cap dubte que té un alt nivell d'activitat. Hi ha temps per les activitats lúdiques? Què li agrada fer al temps lliure?

Sempre hi ha temps si es prioritza i gestiona el temps, potser no tot el que voldríem, pel desenvolupament personal i professional cal compatibilitzar la feina amb el diàleg i la conversa amb els amics, l'atenció a la família, la cultura i el oci, l'esport,... també amb activitats de compromís amb la col·lectivitat exercint de societat civil. A mi m'agrada especialment viatjar, conèixer altres cultures i sensibilitats, conversar, passejar, esquiar, cuidar les plantes,... i també seure deixant que la bellesa i la força de la natura em retorni l'equilibri que les presses del dia a dia et van traient, i si és possible amb un llibre a la mà.

Un llibre per recomanar-nos?

El que sempre regalo als amics, *La conjura de los necios*, de John Kennedy Toole. És una novel·la divertida i plena de metàfores on descobreixes que la vida sempre té aspectes per somriure, que es pot millorar. Apunti també *L'Art de la Guerra*, de Sun Tzu, i els tres volums de *La era de la informació*, del professor Manuel Castells.

Tindrem feina aquests dies... molta sort amb el Congrés!

Moltes gràcies.